

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáca-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . 6 frt — kr.

Félévre . . . 3 » — »

Negyedévre . 1 » 50 »

Egy hónapra — » 60 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . 8 frt — kr.

Félévre . . . 4 » — »

Negyedévre . 2 frt — kr.

Egy hónapra — » 80 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 10 frt — kr.

Félévre . . . 5 » — »

Negyedévre . 2 » 50 »

Egy hónapra 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr.

A »non possumus« okai.

Lapunk vasárnapi számában a »Non possumus« feliratu czik a deczemberi törvényekkel s Csáky Albin gróf atyai felhívásával szemben utalt annak lehetetlenségére, hogy a kath. papság a nép nem gondolkozó részének gondolkozóvá tételére vagyis annak elhíttetésére vállalkozzék, hogy t. i. azok az egyházpolitikai törvények jók, a vallást nem érintik, annak szabad gyakorlását nem akadályozzák, káros kihatásuktól nem kell félni . . .

Ama czikk elég érthetően visszautasította e nagyon sértő felhívást; egy deák szálló igével felelt rá: non possumus. »Nem tehetjük.«

Most, időközönként egy-egy cikkekében meg fogjuk mondani az okait, mért nem tehetjük? Alig szükséges mondanunk, hogy kiválólag a »házassági jogról« szóló, vagyis a polgári házasság kötésére kötelező törvényt tartjuk szem előtt.

E törvénynek — javaslat korában — lelkes védelmezői, élükön Szilágyi Dezső volt igazságügyi miniszter, első sorban a külföld példáit hozták fel, hogy t. i. kívül e hon határain, hol a szabadság fái már megmutatták gyümölcseiket, a rég divó polgári házasság kötelező volta és annak felbonthatósága 1.) a nép körében a házasság vallási jellegén mitsem változtatott; — 2.) ellenkezőleg, az a közmorál emelkedésére, a házassági frigy szilárdulására vezetett; — 3.) az elválást a perrendtartás alapján a bíróságok meg nehezítették. — Tehát így lesz az nálunk is.

Soha könnyelműbb játékot miniszter és előadó a képviselőházzal s az ország u. n. intelligenciájával nem üztek, mint akkor ez érvek előhozatalánál!

A szabad idejökben bankoknál, iparvállalatoknál s egyéb jövedelmező társulatoknál elfoglalt, vagy épen gazdaságaikkal vesződő honatyák készpénzül fogadták ez argumentumokat. Hiszen azért van miniszter, kodifikátor, előadó, hogy az ily dolgokat tudja!

A liberális ujságírók meg azért vannak, hogy amit miniszter és előadó, főleg a kath. egyház ellen, ajánlanak, azt ők dicsérik, hirdessék; aki pedig a fejét csóválni meri, azt lehurrogassák.

Az ujság olvasó publikum végül azért van, hogy amit kivált egyházi dologban nyomtatva lát, azt elhigye.

Szóval, kész a közvélemény, hogy t. i. a polg. házasság miatt kár ugyan senkinek lelkében nem esik . . .

Mi meg bizalommal kérjük olvasóinkat, méltassák addig is, míg bővebb statisztikai adatokkal szolgálunk, szíves figyelmükre egyik veterán heti lapunk következő párisi tudósítását:

»Páris, febr. 23. A polgári házasság átka Franciaországon.

Mi történt? Semmi, csak egy pikáns válsági eset Párisban. Két divatos név örököse: Daudet Leo és Hugo Janka, »tisztá« polgári házasságot kötöttek, vagyis házasságot, Isten, vallás, szentség nélkül. Most, a sensi törvényszék kimondta az ifju házastársak frigyének szétbontását, felbontását. A nemesis a fiatal házasságokat és családjaikat nagyon hamar utólérte. Tudvalevőleg, az ő atheus házasságkötésük annak idején tüntetés akart lenni a kath. egyház ellen. Isten hamar végzett az egyház gyalázkodó fiaival s nem adott békét s áldást a frigyre, melyből őt s az ő kegyelmeinek s vigasztalásainak letéteményesét, a kath. egyházat, kizárták. Megmutatta az Isten, hogy hiába kívánnak az emberek, ünnepi pompába öltözöttek, a házasságkötéseknek örökké tartó boldog egyesület — ő nélküle. Frázis és szapanbuborék a legszebb emberi óhajlás és mondas, ha Isten nem önt bele áldást, életet és erőt.

Ebből az eset alkalmából aktualissá vált itt a válások statisztikájának szellőztetése. 18 éve már, hogy Franciaországban a radikális szabadelvűség a házasságkötés »kötelező« polgári kényszere mellé felállította a házasságbonthatóságot szabadságát. Azóta minden esztendőre számokba foglaltan lehet feltüntetni, mily átkot vont maga után a ker. kath. vallás által dogmálul tisztelt felbonthatatlanság elvének hüllea elhagyása s a házassági frigyeknek divortium címén a szenvedélyek tengerére való kilökése. Igaz, hogy ezek a statisztikai adatok hézagosak, mert például az nincs bennük feltüntetve, hogy hány házasságbonthatóság fordult elő katolikusok, protestánsok, zsidók és szabadgondolkodók vagyis vallástalanok között. De ezeket a hézagokat kitöltik a lapok jelentései, a melyekből napnál világosabban kitűnik, hogy a házasságbonthatóság szabadsága Franciaországnak nagy romlását okozza, míg ellenben a katolikus hithez és ker. valláshoz való ragaszkodás a szenvedélyeknek

semmi által sem nélkülözhető fékezője, s a házassági frigyek békéjének pótolhatatlan oszlopa és támasza.

Szabad legyen a házasságbonthatóság statisztikájából folyó ezen s egyéb tanulságokat tüzetesen is megjelölni és kiemelni.

Mikor a szabadkőművesség által vezérelt liberalizmus a felbonthatatlanság dogmáját ostromolva a válások szabadságának törvényben való iktatásáért harcolt, a romlástól tartó mérsékeltbb elemeket azzal hitgették, hogy hiszen a házasságbonthatóságával csak a felsőbb körök fognak élni, a nép körébe a divortium nem fog magának utat törni.

Most a statisztika rásütötte e hitgetésre a hazugság bélyegét, mert szomorú tény, hogy a házasságbonthatóság erjesztő szokása lehatolt egész a legalsó néprétegekig, miután 100 bontás közül 75 százalék munkás emberek házasságának tönkremenését jelenti. Istentelenség, divortium, anarchia teszi tönkre Franciaországot, annyira, hogy az iskolakötelesek száma 7—8 esztendő alatt 96 ezerrel csökkent.

Mikor a felbonthatóságot behozták, annak szerzői nagy képmutatással továbbá azt hirdették, hogy hiszen a házasságbonthatóság nem hogy a házassági frigy lazítására szolgál, sőt ellenkezőleg a házassági frigyek szilárdulására, a közmorál emelkedésére fog vezetni, ha szétbontván a megromlott frigyeket új frigyekre bocsátják az elváltakat.*) A statisztika kérelmetlenül bebizonyítja, hogy az ellenkező történt. A házasságbonthatóság száma évről-évre nőtt, s a bomlások növekedésével természetesen az erkölcsi lazulás is párhuzamosan fokozódott. Mikor a divortium szabadságát behozták, a házasságbonthatóság az első divortiumos évben 2000 esetre szorítottak. A legutóbbi évben az ily esetek száma már 9000-re emelkedett. Az utolsó 7 esztendő alatt szétbontottak összesen 45,822 házasságot, vagyis évenként átlag 6500 házasságot.

Azzal is kecsgették a házasságbonthatóság elharcosai a törvényjavaslat tárgyalásakor a hiszékenyeket, hogy a közérkölcseiség védelmére az által is gondoskodva lesz, hogy a bíróságok a bontási pörökkel nem fognak könnyelműen bánni, hanem azoknak nagy részét vissza fogják utasítani. E tekintetben is az ellenkező történt. 45,000 pörből a bíróságok 40,000 fogadtak el, és a mint láttuk, a legutóbbi hét év alatt 6500 házasságot bontottak fel egészen, holott a bontás híres szabadságának behozatala előtt, az ágy és asztaltól való elválások esetei 3 ezerig fel nem emelkedtek soha.

Azt is mondták a bontások szabadságának szájhős ajánlói, hogy a divortium megengedése által fogyni fognak az öngyilkosságok esetei. E tekintetben is az ellenkező történt és történik. Az öngyilkosságok a házasságbonthatóság arányában, vagyis amazok emezekkel lépést tartva, párhuzamosan szaporodnak.

Szóval: a polgári házasság átok súlyával nehezedik Franciaországra s egyre ijesztőbb

*) Mintha csak Szilágyi Dezső okoskodását hallanánk megújulni! A szerk.

arányokban terjeszti az erkölcsi romlást, minden ország, minden nemzet megölőjét.

Oh keresztény nemzetek, vajha Franciaország szomorú példáján okulnátok!

Mi fájdalom, eddig nem okultunk. — Meg kell próbálnunk okulni, — s Csáky Albin gróf felhívását ezért nem teljesíthetjük. »Non possumus.«

A nyitrai választás.

(ss.) A nyitrai mandatum ügye már előre veti árnyékát. A kormány belátta, hogy szép szerével, alkotmányos uton nem képes Latkóczynak biztosítani a mandátumot; de még a kevésbé erős alkotmány ellenes etetés, itatás vesztegetés, hivatali presszió sem fogja meghozni a kívánt eredményt. Nincs más hátra, mint fegyverrel, vérrel szerezni meg a közbizalom megnyilatkozását. Persze az mellékes a mi kormányunkra nézve, hogy a képviselő választásoknál a választók tiszta, megvesztegetetlen és minden pressziómentes meggyőződésének kellene megnyilatkoznia.

Különbén a Latkóczy nevéhez már a megelőző választásról is véres emlékek fűződnek.

Előre láthatólag most is »véres lesz a mandátum«. Nem azért, mintha a néppárti választók alkalmat adnának a fegyveres beavatkozásra, mert ezeket sem a szenvedély, sem hatalmi érdek sem ösztökéli a higgadság és igazság határainak túllépésére. De nincs is szükségük rá. Biztos többségük tudatában nyugodtan várják a következményeket.

Csak a kormány talpa alatt ég a talaj. Kétségbeesetten kapkodnak mindenféle eszközhöz a mandátum biztosítása végett, de minden kísérletük haszontalannak bizonyult.

Csak egy van még hátra: a fegyver! S a hatalom emberei ettől sem riadnak vissza. Daczára, hogy épen nincs szükség rá, már megjelent a fegyveres hatalom Nyitrán. Nem is elég az az ezred katonaság, mely Nyitrán állomásozik, még idegen katonákat is vittek oda. Persze csak azért, hogy a kanonokokhoz és még a püspökhöz is szállásolhassanak be katonákat.

Csak rajta hát! Fegyvert a nép ellen, ha nem akar a kormány jelöltje mellett szavazni. Nem tesz az semmit, ha néhány néppárti

polgár vére foly, csak biztosítva legyen a mandátum! De aztán ne mondják, hogy »véres a mandátum.«

El lehetünk tehát készülve a leghatalmasabb terrorizmusra, el a legvégyégsőig menő erőszakoskodásra, el a vérengzésre.

De el lehetünk készülve arra is, hogy habár a kormánypárt részéről inicitálják a zavargást, fegyveres erő alkalmazását, daczára, hogy mindenben ők a hibások, mégis végül majd megint csak a néppártra fogják, hogy az volt a hibás.

Hanem azért mégse fog Latkóczy ur diadalmaskodni!

Ebben az ügyben dr. Hortoványi József országgyűlési képviselő interpellálni fog a házban.

Lapszemle.

Budapest, 1895. márczius 12.

A **Magyar Állam** rendkívül érdekes statisztikai adatokkal czáfolja meg a liberálisus azon ráfogását, hogy a polgári házasság behozatalával a válások gyérebbek lesznek s az öngyilkosságok száma is kevesebb lesz.

A **Hazánk** a Tisza Kálmán tegnapi beszédét kritizálja s alaposan megleckézteti a nagy »közkatona«, ki össze kuszálta a nemzet belpolitikai viszonyait, megtámadta legsarkalatosabb alkotmányjogát, azután pedig milliomos földesur létére, szerény 8000 frt nyugdíjjal vonult nyugalomba.

A **Budapesti Hírlap** a Péchy Tamás és Tisza Kálmán tegnapi beszédeivel foglalkozik s kimutatja, hogy mi birta rá Tiszát, hogy oly hosszú hallgatás után ismét felszólaljon. Szerinte Tisza újra a hatalom birtokába akar jutni.

A **Pesti Hírlap** a Tisza Kálmán tegnapi beszédjével foglalkozik s egyuttal az ellenzékelt megtámadja, hogy az obstrukcióval utját állja az appropriációzás vita befejezésének.

A **Pesti Napló** Tisza Kálmán és Péchy Tamásnak a parlamentben tegnap a fuzióról tett nyilatkozatait tárgyalja s azt mondja, hogy Tisza tegnap fényesen beigazolta, hogy ő a fuziónak nem ellensége.

A **Magyar Hírlap** azt mondja, hogy a politikában beállott bajoknak és válságoknak oka a klerikális és reakciónárius befolyás, s a meddig ezeket ki nem irtják, állami fejlődésünk teljesen meg van gátolva.

A **Nemzet** Tisza Kálmán dicséretére zeng himnusokat, s a többek közt azt mondja, hogy Tisza Kálmánnak a nemzet érdekében kifejtett nagy szolgálataiért megadatott a gondviseléstől a legnagyobb politikai jutalom: övezve a nemzet hálájától, híveinek rajongó szeretetétől, el-lenségei tiszteletétől, megérte eszméi győzedelmét. Hogy a Bánffy szavaival éljünk, engedtesék meg nekünk, hogy e mondat minden egyes szavába erősen kételkedjünk.

Az **Egyetértés** a közelgő márczius 15-ike alkalmából azt javasolja, hogy a 48-as párt szüntesse meg viszályait s egyesüljön ismét, mert csak a 48-as eszmék képesek »megmenteni a hazát.«

A **Magyarország** a Tisza Kálmán tegnapi beszédét czáfolgatja s azt mondja, hogy Tisza nem csillapítani, hanem még jobban felakarja zavarni az ország nyugalmát, hogy újra alkalmat nyiljék a »hazát megmenteni.«

A **Nemzeti Ujság** azt bizonyítja be, hogy a szabadelvű párt által kínált elvek, melyekbe a nemzeti pártot bele akarják ugratni, mennyire ellenkeznek a magyar nemzeti érülettel s mennyire jellemes Apponyi, hogy ezekben bele nem ment.

A **Pester Lloyd** a Tisza Kálmán beszédéről cikkez, melyet oly nagy fontosságúnak tart, hogy annak hatása még a messze jövőbe is ki fog hatni s Apponyira is nagy hatással lesz. (?)

A **Neues Pester Journal** szintén Tisza Kálmán beszédjét méltatja s Tiszát »felejthetetlen és illustris« államférfiúnak mondja. (Erre csak az a megjegyzésünk, hogy mi is annak tartjuk Tiszát, csakhogy a szó más értelmében.)

Országgyűlés.

A képviselőház ülése.

Márczius 12.

A t. Ház még mindig Tisza K. tegnapi beszédének hatása alatt állott. Nem ugyan a beszéd tartalmi vagy formai tökélyei folytán, hanem mert általános volt a vélemény, hogy az öreg nyugdíjas generális ezzel az utolsó kétségbeesett kísérletet tette a szabadelvű párt hanyatló zászlójának megmentésére.

Sokan úgy vélekednek, hogy ez a beszéd Bánffy elejtését jelenti; az bizonyos, hogy a folyosói kummogás megkezdődött. A miniszter urak föltűnő szívesen szölgölgatják meg a kü-

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Visszaemlékezések.

II.

(A »Tiszántul« eredeti tárczája.)

A haladó korról az emberek erkölcsi, szokásai, viselete és kedvtelése is megváltoztak. Régen a sik földön lakó magyar ur udvarán, a lompos házőrző komondorok között, ott büszkélkedtek a karesu agarak. És midőn az aranykalász a nyomtató lovak patái alatt, részeire feloszlott és az »arany« az ur zsebébe, a szalmája meg a kazalakra került: megindult a délibábos rónákon az agarászat. Tíz husz délceleg lovas portyázott gyönyörű paripákon a pusztában; az agarak előttük, mögöttük, olykor-olykor felütött fejjel és hegyező fülekkel lesvén: hol ugrik föl a buczkás tapsifüles? És ha felugrott: szent Hubertus légy velünk! nyul, lovas és agár száguldott eszeveszetten, mint a viharban a puszták kórója a barlangó. Hajrá! Mezőhegyestől Battonyáig vagy Tótkomlósig... No de meglett a nyul, kiadta a szegény a páráját és a lovasok is kipróbálták a paripáikat és a ki véletlenül lebukott a lováról, azt is kipróbálta milyen kemény az anyaföld?... Egy pár orrnak betörése, lábának kificzamodása, ha t. i. komolyabb nyaktörés elő nem fordult,

csak nevelte a hirt a hét országra szóló mulatságnak, a délibábos puszták agarászatának.

A felföld erdős bérczes vidékein, az uraságok, gazdatisztek, erdészek, papok és más honorációzusok udvarán ott ásitottak a különféle kopók és tacsók és az elmaradhatatlan angol, vagy csehvizsla.

Mikor a tavasz eljött: mikor a nap meleg sugárai felolvastották a havat, mikor a kikeleti virág és ibolya kinyílott, mikor a vadludak hosszú »v« betűben utaztak a légben és mikor a pityor (pacsirta) szántott a megenyhült levegőben: hirt futott a környékben, hogy megérkeztek a szalonkák. Minő riadalom volt az?! Ideges vadászok fogta el a vadászok; örege, fiatalja kimosta, kiszapulta a fegyvert és készítette a töltéseket... A fegyver elülöltöltő volt, a mostani hátültöltőknek még hirtök sem volt... Üres, közepben elrekesztett bádagesövekbe készítettük el a lövegeket: sima felébe jött a löpor és bedugaszoltattuk majdan a töltésnél is használandó kőczdugasz. — az ugynevezett »fojtás«-sal; a másik, körüli lehajtással ellátott végébe jött a göbees (sötét) ami szintén fojtással dugatott be... A fegyver megtöltése úgy történt, hogy a pisztonra nyugtatott kakasa fegyveresöbe öntetett a löpor, erre ment a fojtás a puskaveszszövel letolva és néhányszor ráöntve, hogy a löpor fölött keményen álljon és ez és a fojtás között hézag ne maradhasson, (mert koczapuskáson gyakran megese, hogy ilyen hézag-ma-

radással a fegyver szétrepedt és a helyett, hogy elül durrant volna ki a löveg a vad után: az oldalán jött ki és agyonütötte, vagy megsebesítette a vadász.) A löpor fojtására tétetett a göbees szintén lefojtva; de ez már gyöngébben csak éppen hogy a löpor fölött legyen, hogy ki ne szóródhassék; de leginkább azért, mert a keményen levert sörét felül azt tartottuk, hogy — igen szét hordva lő... Midőn így megtöltettek a csövek, a gondos vadász megnézte: vajjon kijött-e a löpor a pisztonban? És ha kijött — ami tisztán tartott fegyvernél legtöbbszörre úgy történt — rá tétetett a lökupak, a kapszli — rászoritattott a kakással és készen volt a töltött fegyver. (Csak jör szalonka!)

A szalonkavadászat hajnali (de amit az urivadászok legtöbbszörre átaludtak) és esteli lesből, vizslával való vadászat és hajtókkal való szalonkázásból áll: »áll« mondjuk, mert a vadászatnak ezen módjai megtartották régi jellegüket: úgy üldözzük a nemes madarat mi is a 19. századnak frakkos nemzedéke, amint kacagányos ükapáink üldözték a hajdani »jobb világ«-ban. És ezt leginkább a szegény szalonkák mondhatnák! mert nekik legjobb világuk akkor volt, midőn az ösök a kezdetleges kovás puskákkal lődöztek többszörre — melléjük; de jobb világuk volt a mainál még a kapszlis korszakban is, mert a töltés több időt vevén igénybe: az üldözésükre legalább kevesebb maradt. Most nehéz időket élnek: a hátul-

lőnböző kedves Béla barátom, Feri, Laezi, etc. barátomokat, kik közül a Tisza-isták ma már bizonyos protekciós orrhangon fogadják a »kegyelmes uram« bizalmaskodását.

Hja! tempora mutantur!

De visszatérve a mai beszédre: a helyzet ilyen megítéléséből következik, hogy a maiszónok a penzionált Tisza-regim tegnapi zászlóbontásával foglalkoztak. Különösen Ugron Gábor tette ezt hosszasan midőn részletességgel kimutatta az egész Tisza-aera összes sakhuzásait. Végül kijelenti, hogy ez után az aera után úgy magára, mint bárki másra a legnagyobb politikai szégyennek tartja, ha Tisza Kálmánhoz hasonlítaná valaki.

*

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Schober Ernő, Perczel Béni, Hock János.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Dániel Ernő, Perczel Dezső.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után következik a napirend:

Az 1895. évi állami költségvetésről szóló törvényjavaslat részletes tárgyalása.

Az 5-ik szakaszról felszólal

Horánszky Nándor: Andrassy Gyula gróf beszédével kíván röviden foglalkozni. Egyetért azokkal, amiket Andrassy Gyula gróf a a nemzeti hadsereg nézve előadott; de nem érthet egyet vele azon eszközökre, amelyekkel a cél eléréni akarja. A nemzeti párt által kontemplált eszközök helyesebbek s azok ellen a hadsereg egységének megbontásával argumentálni nem lehet. (Igaz! Ugy van a baloldalon.) De ha még azon eszközök, melyeket bold. Andrassy Gyula gróf hangoztatott, elégségesek is volnának a cél elérésére; akkor is szükséges volna a cél elérésére egy oly kormányra, mely a maga existenciájában bírja mindazon erőket, a mely erők nélkül sem a cél eléréni sem, pedig a nemzet jogos érdekeit megvédeni nem lehet. Az Andrassy Gyula által követett politika egy lépéssel sem vitte előbbre a nemzetet aspirációinak megvalósításában, jóllehet ugyanazon elveket hangoztatta a katonai kérdésekben, minő elveket a nemzeti párt is hirdet.

Felolvassa Pulszky Ágost egyik régebbi, a delegációban mondott beszédét; a beszédben Pulszky sokkal messzebb menő követelésekkel állott ki a katonai kérdésekben, mint a nemzeti párt.

Rendkívül veszedelmes dolognak tartaná, ha a közvéleménybe menne át az a tudat, hogy az 1867. évi XII. t. cz.-nek olyan intenciója van, minőt abból kormány és pártja kimagyaráz. Az a politika, melyet a kormány követ, a visszafejlődés politikája. (Helyeslés a baloldalon.)

A katonai akadémia kérdését a nép mindig úgy tekintette, hogy az nem más, mint egy tisztképző intézet. Ennek megoldása tovább el nem odázható, mert a magyar katonai akadémia kérdésének feladása a közjognak megcsontítása volna. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

A lemondás, melyet Tisza Kálmán kívánt tegnap beszédében a nemzeti párttól, súlyos bűn volna. A nemzeti párt elveit nem fogja fel adni, hanem küzd tovább annak megvalósításáért. (Zajos éljenzés a nemzeti párton.) Tisza Kálmán a hatalomért követhette a lemondás politikáját. (Felkiáltások: Bihari pontok!) de a nemzeti párt követni nem fogja soha. (Zajos éljenzés a nemzeti párton.)

Tisza Kálmán tegnapi beszédével a régi fuziót akarta plausibilissé tenni s egyuttal meghusítani az újabb alakulásokat. A mentegőzés egyrészt most már késő, másrészt pedig az időt feltartóztatni nem lehet.

A szakaszt nem fogadja el. (Zajos éljenzés a baloldalon.)

Pulszky Agost Horánszky Nándor beszédével szemben megjegyzi, hogy félremagyarázza az ő beszédet s oly következményeket vont abból, melyek az ő intencióinak nem felelnek meg.

A fuziót úgy nem lehet létre hozni, hogy a nemzeti párt osztracizmust akar gyakorolni nem csak a mult, hanem a jelen kormány s a kormánypárt irányában is.

Serbán Miklós: Hogy a románok a passzivitás terére helyezkednek, annak oka maga a kormány. Erdélyben oly magas a cenzus, a választó kerületek oly igazságtalanul vannak besztva s a kormány pressziója a választásoknál oly nagy, hogy az oláhok még akkor sem jöhethetnek be a parlamentbe, ha akarnának.

Beöthy Ákos: A költségvetési vita lényegesebb mozzanataira óhajt röviden reflektálni. A legfontosabb mozzanatát a vitának az képezte, hogy mily álláspontot foglaljanak el a hadsereg kérdésében, hogy a kiegyezési törvény szellemével ellenkezésbe ne jöjjenek. A kérdés pozitív és negatív szempontból bírálható el. Ó az utóbbi szempontból kívánja a kérdést megvilágosítani, abból a szempontból ugyanis, hogy a kiegyezésből mit nem akartak a törvénybe felvenni. Felolvassa Grivosich tábornok egyik beszédét, melyet akkori időben nagy elégtelenséggel fogadtak s melyben a császári hadsereg egységének megbonthatatlanságát s a ma-

gyar nemzeti aspirációk teljes megtagadását hangoztatja. Hát t. Ház. ez a Grivosich tábornok az időben épen azt akarta, amit most a szabadelvűpárt hirdet. Csakhogy akkoriban az illetékes tényezők elégedetlenkedtek, most pedig helyeselnek és éljeneznek. Polemizál Pulszky Agost beszédével. A nemzeti párt álláspontja tiszta és világos. Ók a Deák alkotásának konzekvenciát akarják bevinni a hadseregbe! (Éljenzés a baloldalon.) A kormánypárt álláspontja nem tiszta, mert a kormánypárt a Deák praemissáit hirdeti, de abból a Grivosich konzekvenciát vonja le. (Zajos helyeslés a baloldalon s a nemzeti párton.)

Ugron Gábor szintén a hadsereg kérdésével kíván foglalkozni. Sokan hangoztatták e vita folyamán a hadsereg egységének megbonthatatlanságát. Hát ki akarja a hadsereg egységét megbontani? Senki! Hanem a hadsereg egységét rosszul értelmezik. Egység alatt azt értik, hogy a hadseregnek homogén elemekből kell állania. Ez nem úgy van. A törvény is egész hadseregről beszél, melynek önálló része a magyar hadsereg.

A hadsereg kérdésében is érvényesülnie kell a paritás elvének s a magyar nyelvet ép oly jog illeti meg, mint a németet. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Megvallja, hogy az 1875-ki fuzióról csak haraggal a lelkében bír megemlékezni. Hiszen ha Tisza Kálmán nem függeszti fel elveit hanem azok mellett rendületlenül kitart, nemzeti életünkben nem állott volna be oly dekadencia.

Tisza Kálmán az ő elveinek szegre akasztását az ország rendkívül kedvezőtlen pénzügyi viszonyaival igyekszik megokolni. Erre citálja Csernátonyit, aki az időben írta rájuk: Kieheztek, s mint az éhes varjak repültek be a falvakba, hogy fölfalják még a bölcsőben fekvő gyermekeket is. (Zajos tetszés a baloldalon. Mozgás a jobboldalon.)

Ha az ország pénzügyi helyzete oly rettetes volt, mire való volt a boszniai hadjárat?

Hosszasabban foglalkozik a 75-iki fuzióval. A vezért sokan egész jóhiszeműleg követték, mert azt hitték, hogy Tiszában, aki ugys miniszterelnök lesz, nem fognak csalatkozni s az egykori balközép vezére, mint miniszterelnök csak megvalósít valamit a balközép elveiből. De Tisza a politikai morál szempontjából — mint ő maga mondja — a lemondásnál egyebet nem tehetett. Ó már akkor sem hitt Tiszának, nem követte őt, hanem két elvtársával kilépett a pártkörből.

Részletesen felsorolja mindazon »alkotásokat«, melyekkel Tisza Kálmán az országot »boldogította«; tizenöt éves uralkodásának összes vívmánya egy »és« szócska, de ezért a 25. és 14.

töltők, és ismétlőkkel roppant pusztításokat teszünk közöttük. (Ez e pusztításnak meg is látszik az áruló nyoma. Pusztul, vész e nemes szárnyas; évről-évre kisebb rajokban jöven pusztuló erdeinkbe.) Talán nincs messze az idő, midőn úgy fogunk evvel is járni mint a bölény: unokáink csak a képes könyvekben fogják látni: hogy tulajdonképpen milyen is volt hát az a szép, hosszú esőrű szalonka?)

A fegyverek és a töltények rendben lévén, vártuk az első szalonkalest, vártuk epedve — mint a zsidók a várvavárt messiást, mint a beteg az ő meggyógyulását.

Végre az is megérkezett. A langyos meleget árasztó nap lefelé tartott az égen. Szedeledtünk össze felé az öreg plébános ur előtt, aki nemesak »hires vadász« hírében állott, de arról is nevezetes volt, hogy pinczéjében kitünő borok és házában párját ritkító vendégszeretet volt. A gyülekezés létre jöttéig természetesen betértek a már ott levők; és ittunk egy-egy kvaterkát, éltetvén a hazát és szídván a németet, mint a bokrot, annak rendje, módja szerint.

No de megindult a vadásztársaság, mentünk a »Komoróczy-völgybe« a vágásba, lesni a nemes madarat.

A vágásban nagy félkörben állottunk föl.

A nap a szemben levő bércz mögé ereszkedett; lenyugodott. Az erdő néma csendjét csak a ritkán álló magas fákon rikogató szajkó és a eserjében fütörésző fekete rigó hábor-

gatta; no meg ha egy-egy hápogó vadkaesafolt suhintott el a fejkünk fölött a levegőben.

— Pszitt, krr, — jelentette magát az első szalonka és mintha kémszemlét tartana: hogy vajjon ott vagyunk-e már? tisztességes magasságban, nagyot kanyarodott fölöttünk a légtérben... Jehova szent Isten! Minő puskaropogás volt az?... és, káromkodás azok részéről, a kiknek csütörtököt mondott a puskája... És suhintva szállott a snepf mint a vihar. Pedig az egyik vadász látta, hogy kilötte a »talvát«; a másik halotta, hogy kopogott rajta a söréte; a harmadik esküdött, hogy megsebezte; a negyedik, hogy — nem látja többé Tallián-országot... Csak az öreg pap mondta hogy — »Ne hazudjatok ebadta, elhibáztátok tátott szájuak; jött volna csak én felém!« (Pedig akkor is úgy járt volna!)

De jött több is; egyenkint is, párosan is; lőttünk is hibáztunk is. És amint a szép kék égen kigyultak a ragyogó csillagok milliárdjai; a kik lőttek nagy büszkén a zsákmánnyal, — a kik hibáztak hosszu orral, hazafelé takarodott nagy hazudozások között az érdemes kompánia.

Les után hol az egyik, hol a másik háznál várta barátságos vacsora a hiveket. Vacsora után, ha volt a háznál, megszólalt a zongora és a fiatalság tánczra perdült; a többi meg: esendes ferbliben keresett vigasztalást.

És ez így ment az egész szalonka-évad alatt.

Az évad elmultával ismét szegre került a fegyver és kiki folytatta munkáját, kereste üres idejében a szórakozást; a kutyák meg — ásitohattak a nyári vadászati évadig. De hogy ásitohattak; mint az eleven ördögök, örökös rémülésben tartották a konyhaszemélyzetet. Az egyik kihuzta a húst a fazékból; a másik megette a rántást a serpenyőből; a harmadik a fatálon vitt szép pirosra sült malacpecsenyét kapta le a leány kezéből... Sodró, fazékszedő és piszkafa, csipő- és kutasz-vas röpkedtek a pákász kutyák után, éktelen átkozódások között. De arra is volt eset, hogy az éléskamarába lopódzott agarat rajta érték, midőn fölfalt egy fazék irós vaját. — No de ez meg is járta; a visszavonulása közben — mert az ajtó közé szorították és a lopott portékát kiszorították belőle... Az öreg ur ott sűtkérezett a konyhában, ülvén a tüzhely mellett és eregetvén karikázó füstöket hosszu száru selmeczí pipájából, midőn »Peczur« a hires agár sunyítva bejött és kihuzta a húst a fazékból.

— Tekintetes ur — kérdezte a hibát észre vett és megrémült szakácsné — nem tetszett látni: melyik kutya vette ki a fazékból a leves-húst?

— Láttam biz én — szólott valóságos angol flegmával az öreg — a »Peczur«.

— Miért hagyta az Istenért?

— Semmi közöm a más dolgához, — vágott vissza az öreg ur.

Tűzok.

§-ok igen, de igen magas árák. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Tisza Kálmán politikájának legkárosabb következménye az, hogy megcsönkította a nemzet erkölcsi érzését; a nemzet Tisza példája után nem hisz államférfiában.

Neki erős meggyőződése, s azt az elvet hirdeti, hogy az az ember, aki elveinek ellenére áll egy párt szolgálatába, az nem méltó a választók bizalmára s nem méltó arra, hogy törvényhozó legyen. (Zajos éljenzés a baloldalon.)

*

Helpi Ignác rövid felszólalása után elnök előterjeszti a holnapi ülés napirendjét, mely a 3-szori olvasáson kívül vasúti és mentelmi ügyek tárgyalását foglalná magában. Ha a ház ezeket holnap elvégzi, akkor a héten több ülést nem tart.

Az ülés 1 órakor véget ért.

Az élet célja.

Irta: Dr. Székely István.*

(Vége.)

Isten az embert más célra nem teremthette, mint hogy saját tökéletességét benne nyilvánítsa. Minden lény céljától függ, Isten pedig rajta kívüli dologtól nem függhet: tehát Isten célja csak önmaga lehet. Isten bennünket is csak a maga dicsőségére teremthetett; tőle vagyunk, tehát az övé vagyunk és érte vagyunk. Mivel pedig minden teremtmény olyan és arra való, amire Isten szánta: tehát az ember rendeltetése is az, hogy Isten magában megdicsőítse, Isten nagyságát, bölcsességét, hatalmát, jóságát és egyéb tökéletességeit hirdesse. Ezt teljesíti tettünk, midőn a fizikai törvényeknek engedelmeskedik és a léleknek szolgál Isten akarata szerint: Istent dicséri lelkünk, midőn az igazságot, kivált a legfőbb igazságot: Istent megismeri, s midőn benne a legfőbb jóságot szereti; Istent dicsőül meg bennünk, midőn neki mint urunknak szolgálunk.

De ez csak egyik célunk. Az ember önálló alany, ki nem lehet pusztán eszköz, hanem egyéni célja is van. De meg a szivbe kiírhatlanul bele van növe a boldogság vágya. De a bölcs és jó teremtő nem olthatta belénk e vágyat kínzásunkra: nem alkothatott lényünk gépezetétbe egy zavaró kereket, egy rugót, mely lehetetlen cél felé hajt. — Hisz akkor egész természetünk egy nagy ellenmondás, egy nagy hazugság volna. A teremtőnek tehát gondoskodni kellett arról is, hogy e vágyunk egész nagyságában teljesülhessen.

Hogy is lehetne Isten oly önző, hogy midőn saját javát keresi, azt teremtményével meg ne ossza, és mint jó atya gyermekét ne boldogítsa?

Az ember legfőbb java, boldogító tárgya tehát csak Isten lehet; anyai és formális boldogsága pedig az Isten bírása, a vele való egyesülés. Istent természetesen nem bírhatjuk tulajdonunk gyanánt, sem pedig vele lényegileg és személyileg nem egyesülhetünk. Csak pszichológiai birásról és egyesülésről lehet szó. Az ismeret által elménk behatol az Istenbe és Isten lelkünkbe; a szeretet által szivünk összefor vele. Ő a maga kimerithetetlen igazságával örökre foglalkoztatja és gyönyörködteti az értelmet, végtelen szeretetreméltóságával örökre magához lánczolja és kimondhatatlan gyönyörrel tölti el a szívet. Ezáltal lelkünk minden tehetsége teljes kielégítést és megnyugvást talál. S e boldogság a mellett, hogy teljesen kielégít, mindenki által elérhető; csak akarnia kell. Senki belőle kizárva nincs, az eszközök mindenkinél rendelkezésére állanak.

Persze a földön ez a boldogság sem teljes. Azonkívül, hogy a szenvedések megmaradnak, magát az Istent is csak mintegy tükörben szemléljük a teremtményekben s éppen azért jóságának vonzó erejét és boldogító varázsát is csak gyengén érezzük. És ennek dacára már e földön sem ér fel semmi öröm a keresztény bölcsnek megnyugvásával s az isteni szeretet édességével. Pedig a föld nem is valódi hazánk; a föld, a munka is küzdelem, nem a vigasztalás

helye. Tökéletes boldogság ott vár reánk a tulvilágon, hol az Istent színről-színre látva, értelmünket áthatja az igazság örök világa, szivünk elmerül a végtelen szeretet tengerében, zavartalanul, a veszteség félelme nélkül és örökre. Ebből ered aztán a kimondhatatlan boldogság, melyről az apostol mondja, hogy »szem nem látta, fül nem hallotta, sem az ember szivébe be nem hatolt, mit Isten azoknak készített, kik őt szeretik.«

Most már értjük tehát, hogy mit keres eszünk, hogy mit keres szivünk, hogy kicsi neki a nagy világ. A végtelen, az Istent. A végtelen vágya tesz elégedetlenné minden földi dologgal; a végtelen az ember ideálja, ehhez mér mindent, azért talál kicsinek és hitványnak mindent. Maga a teremtő oltotta belénk e vágyat; ő, aki minden lénybe beleteremtette az erőt vagy ösztönt, mely célját kijelöli s vonja feléje. Még a növény is elhervad, ha célját el nem érheti; az állat is elsatnyul ha ösztönét nem követheti. Így az ember is; Isten utáni vágyát, e szent ösztönt, a szellemi világnak e nehézkedési törvényét nem követi, szellemileg elnyomorodik s magát siron innen — siron tul boldogtalanná teszi. »Önmagáért teremtett bennünket az ur, — mondja sz. Agoston, és nyugtalan a mi szivünk, míg csak Istenben meg nem nyugszik.

Azt mondtuk, hogy az embernek kettős életcélja van. E két cél közül a főcél Isten dicsősége, másodrendű cél az ember boldogsága. Mert Isten dicsősége, mint a legfőbb lény érdeke előbbvaló a teremtmény javánál. Egyéb-iránt az ember boldogsága is Isten dicsőségének eszköze; mert Istenre nagyobb dicsőség az ember boldogsága, mint egyszerű létezése; míg emez csak Isten dicsőségét és hatalmát, addig az ember boldogsága Isten jóságát is hirdeti. A két cél tehát egy célzá olvad össze, mely nem más, mint az ember boldogsága Istenben, és Isten dicsősége az ember boldogságában.

Isten dicsősége okvetetlenül eléretik, de az ember boldogsága csak feltételesen. Ez életben ugyanis, kinek-kinek szabadságára van bízva, hogy ezélszerűen akar-e élni, akar-e Istennek dicsőséget adni, vagy nem, De a tulvilágon már ki nem kerülhetjük sorsunkat! akarva, nem akarva, kénytelenek leszünk örökké hirdetni Isten nagyságát. Csak az függ az embertől, hogy Isten melyik tökéletességének akar örök bizonyítéka lenni. Ha az életben Isten törvényét megtartja, akkor a siron tul boldogságával fogja hirdetni Isten irgalmát, jóságát, szeretetét. Ha pedig e földön Istent jótetteivel megdicsőíteni vonakodik, sorsa örök kárhozat lesz; de akkor is bünhődésében Isten igazságossága, szentsége és hatalma fog nyilvánulni. Mert Isten dicsőségét hirdeti a menny és pokol egyaránt.

*

Életünk célja tehát e földön Istent megismerni, tökéletességeit elismerni, őt szeretni, még pedig nemcsak érzellemmel, hanem a mi földolag, neki jócselkedettel, akaratának megtartásával szolgálni, — és ezáltal az örök boldogságot kiérdemelni. Most vetünk, hogy majdan a tulvilágon arassunk. Minden, ami a földön van, csak eszköz a célra. Földi javak, tudomány, műveltség, erkölcs, társadalom mind megannyi szárnyak, melyek bennünket Istenhez emelnek, ha őket jól használjuk; de ugyananyik békák, melyek rendeltetésüktől elvonnak s a földhöz nyüggöznek, ha azokat életezelnak tekintjük.

Így aztán értjük az élet jelentőségét, fel-fogjuk annak végtelen becsét. Nem vagyunk tehát az élet tengerére kivetett sajka, mely küzd a szélvészszel, de előbb-utóbb elmerül. Nem vagyunk buborék, mely a víz színén támad, s azután nyom nélkül eltűnik. Nem valami vak fejlődési folyamat vetett ide bennünket e bolygóra anélkül, hogy tudná miért, vagy mi tudnók miért. Nem vagyunk gazdátlan jóság e földön melyre senkinek nincs gondja. Nem vagyunk érzéketlen féreg, melyet a természet kerekeli legázolnak és porba temetnek örökre. Tehát nem is függ tőlünk, hogy meddig akarunk a világ-folyamat árában uszni, s mikor akarunk alámerülni. Még Isten akarja, élni és neki szolgálni kötelesség; sem a földi, sem az örök élet-ről lemondani nincs jogunk.

Nagyvárad város közügyei.

Értesítés.

Nagyvárad-város törvényhatósági bizottságának f. évi márczius hó 14-én, esetleg következő napjain mindenkor d. u. 3 órakor a városház tanácsstermében tartandó közgyűlésén a következő ügydarabok tárgyaltnak:

1. Polgármesteri havi jelentés.
2. A m. kir. Belügyminiszter ur körrendelete, mely mellett ő cs. kir. Felsője legfelsőbb köszönetét közli, a szeretetnek és ragaszkodásnak azon általános nyilvánulásaiért, melyek Albrecht főherceg ur ő cs. kir. Felsője elhunytá alkalmából országszerte tanusítottak.
3. Az adópénztári ellenőri, egy első osztályú számtiszt, esetleg II-od oszt. számtiszt s egy községi bírósági végrehajtói állás betöltése.
4. A tanács előterjesztése a VIII-ik gyógyszerárura vonatkozólag, a jogügyi szakbizottság véleménye s e tárgyban beadott indítvány kapesán.
5. A tanács előterjesztése, a Guttman József építkezési ügyéből kifolyó utca rendezés tárgyában.
6. Ugyanannak jelentése, Farkas József és Magyar Klára köztér átengedés iránti kérvényükre vonatkozólag.
7. Ugyanannak javaslata, Hevesvármegyének az 1889. VI. t. cz. 25. §-ának módosítása iránti megkeresése tárgyában.
8. Ugyanannak javaslata, az építendő színházra vonatkozólag.
9. Ugyanannak előterjesztése, egy polgári iskolai tanári állás rendszeresítése tárgyában.
10. Ugyanannak előterjesztése, a város középületeinek vízvezetékekkel leendő berendezése iránt megtartott árlejtés eredményéről.
11. Ugyanannak javaslata, az újonnan alakuló »László« malom-részvénytársaság részvényének jegyzése tárgyában beadott indítványra vonatkozólag.
12. Ugyanannak előterjesztése, a vendéglők, fogadók, kávéházak és italmérési helyiségekre alkotott szabályrendelet tárgyában.
13. Ugyanannak javaslata, a vízvezeték bevezetése kedvezményeinek kiterjesztése iránt.
14. Ugyanannak jelentése a Szechenyi-terén Müller Salamon által építendő »Kioszk« tárgyában.
15. Ugyanannak előterjesztése, a város részére szükséges tűzifa kiszállítására megtartott árlejtés eredményéről.
16. Ugyanannak jelentése a »Peczepatak« rendezése ügyében.
17. Ugyanannak előterjesztése, a szakbizottságok kiegészítése iránt.
18. Ugyanannak jelentése a katonai kincstárral a várkastély és a katonai kórház épület után fizetendő vízhasználati díjra kötött egyezség tárgyában.
19. Ugyanannak jelentése Schadeberg Béla vízhasználati díj iránt beadott ajánlatára vonatkozólag.
20. Ugyanaz a »Nagyvárad takarékpénztár« által a községi iskolai alap javára tett alapítványról szóló oklevelet beterjeszti.
21. Ugyanannak jelentése a Pollák Ede és Sonnenfeld József által tett alapítványi oklevelek tárgyában.
22. A nyugdíjbizottság jelentése, a nyugdíj alap zársámadásáról.
23. A nagyvárad ipartestület köszönő irata, a részére díjmentesen adományozott telekért.

Miről midőn a törvényhatósági bizottság t. tagjait értesíteni szerencsém van, egyszersmind tudatom, hogy a közgyűlési tárgyak a közgyűlést megelőző napon a városház tanácsstermében kitéve lesznek, s bárki által megtekinthetők.

Nagyváradon, 1895. évi márczius hó 12.

Rácz Mihály,
főjegyző.

NAPTÁR.

— Márczius 13. —

Szerda, Róm. kath. Niezefor vt. Prot. Roderig. Gör. kel. márcz. 1. Endocz. Izrael. Adar 17.

Nap két 6 óra 3 p., nyug. 5 óra 45 perc. Hold

kelte 9 óra 12 p., nyug. 6 óra 45 p.

* Felolvasatott a budapesti katolikus körnek folyó hó 8-án rendezett felolvasó-estélyén.

Márcz. 14. Városi közgyűlés.
 14. Turolla Emma hangversenye a Sasban.
 16. Izr. nőegylet bálja a Sasban.
 17. Rabsegélyző egyleti közgyűlés.
 20. Megyei közgyűlés.
 23. Sebes-Körös társulat közgyűlése.
 24. Nagyvárad szőlőbirtokosok közgyűlése.
 24. A ker. betegsegélyző pénztár évi közgyűlése.
 29. 30. Fősorozás Nagyváradon.
 April 2. Folytatólagos sorozás Nagyváradon.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
 Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
 Sonnenfeld Adolt papirkereskedésében Fő-utca,
 Kádár és Kiss czégnél Kishid-fő,
 Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
 Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,
 Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
 Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca,
 Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
 Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

* **Töltés-omlás a Nagyvárad-Belényes-Vaskóhi vonalon.** Az idei szigorú tél és a reá hirtelen bekövetkezett gyors olvadás, úgy látszik, emlékezetes lesz sokáig; ha egyébként nem, legalább azokért a károkért, melyeket már eddig is okozott. A hirtelen beállott meleg idők folytán ugyanis a hegyek közt lévő nagymennyiségű hó is gyors olvadásnak indult, minek következtében a nyáron könnyű szerrel átgázolható kis patakok valóságos folyókká lettek, a Körös vize pedig valódi második Nilussá vált s Drág-Cséke környékén több helyt ki is öntött, mint egyiptomi kollégája ilyenkor tavasszal szokott. Tegnap pedig a víz ereje annyira fokozódott, hogy Drág-Cséke mellett a vasuti töltés egy részét átszakította s egy mintegy 500—600 méternyi távolságban annyira megrongálta a pályát, hogy a vasuti közlekedést e ponton be kellett szüntetni s az utasok kénytelenek e kritikus helyen gyalogszerrel áthaladni s úgy folytatni azután tovább az utazást vasuton. E baleset következtében a tegnapi naptól kezdve a délután 2 óra 10 perczkor Belényes felé induló induló vonat csak 5 órakor fog indulni, mindaddig, míg a bajon segítve nem lesz. Száhlender Károly, a belényesi vasut igazgatója, a szükséges intézkedések megtétele végett tegnap délután egy dressin-nel kiutazott a baleset színhelyére. Szakértőmérnökök állítása szerint a bajon csak úgy fog lehetni segíteni, ha e helyen új hidat építenek, mivel a megáradt víz egy egészen új medret ásott magának, s óriási költségre kerülne, a vizet a régi medrébe visszaterelni.

* **Bubics püspök székfoglalója.** A magy. tud. akadémia II. osztályának ülése ünnepies lefolyású volt. A kis terem alig volt képes befogadni a közönséget s a padsorokat tudományos és politikai kitünőségek töltötték meg. Az elnöki széklet Pulszky Ferencz foglalta el. Bubics Zsigmond püspök köszönetet mondott az akadémiának megválasztásáért s felolvasta székfoglaló értekezését »Eszterházy Pál gróf Mars Hungaricus« című művéről. A püspök az Eszterházy-család kismártoni levéltárában talált egy 533 oldalra terjedő munkát, mely Eszterházy Pál grófnak, Miklós nádor fiának tollából való s XVII. század elején egész 1665-ig vivott törökellenes harcokról szól. A rendkívül érdekes munka címe »Mars Hungaricus«, a mit »magyar hadviselésnek« is lehet fordítani, de a püspök szerint E. Pál gróf a »Magyar Mars«-ot gondolta alatta, czélozván Zrínyi Miklósról, a költőre, a kinek hőstetteit, dicsőséges harczeit s szomorú halálát írja meg a könyv, azaz az egész leírás az ő tettei körül csoportosul. A székfoglaló tudós püspök néhány érdekes csataleírást be is mutatott a könyvből. A felolvasást élénken megélték.

* **A márcziusi hazafias ünnepségek.** Mint már jeleztük, az ország minden részében erősen készülnek az örökké fontos évfordulóra: a

márczius 15-re. Jogász ifjuságunk programját már közöltük, ezuttal csak a nagyvárad pre-montrei főgimnázium ifjuságának ünnepi névsorát adjuk azon megjegyzéssel, hogy az ünnepség márczius 14-én fog lefolyni a gimnázium nagy termében.

Programm.

1. Megnyitó beszéd, tartja: Thury László ifjúsági elnök.
2. Hymnus, előadja: a zenede.
3. Nemzeti dal, szavalja: Weinberger Jenő VIII. o. t.
4. Márczius 15-iki eszmék. Alkalmi beszéd, tartja: Kovács Márton VIII. o. t.
5. »Ne sirj, ne sirj Kossuth Lajos« előadja: a zenede.
6. Kossuth Lajos emlékezete, írta Mandel Viktor VIII. o. t.; felolvassa: Varga Zsigmond VIII. o. t.
7. Márczius 15-ike, Jakab Ödöntől, szavalja: Gara Ákos VIII. o. t.
8. Szózat, előadja: a zenede.

* **Az özvegy trónörökösne Abbaziában.** Abbaziából jelentik, hogy a karszti hideg időjárás Abbaziában is éreztette hatalmát. A héten pár napon át erősen havazott. sőt kisebb fajta vihar is végig korbácsolta a szép babérlombokat, de tegnapelőtt óta újra napsugárban fürdik az egész tájék. Folyton az özvegy trónörökösne az érdeklődés középpontja; délutánonkint a Villa Angilina előtt levő padok egyikén foglal helyet; kézimunkával foglalkozik, vagy pedig ír, még pedig czeruzával a könyvre helyezett papirlapokra. Az özvegy trónörökösne most nagyobb irodalmi munkán dolgozik. Őt napon át az abbaziai vendégek sem kaptak postát. Hogy azonban a közönség még se legyen lap nélkül, egy ott időző német szerkesztő egy nyolcz foliora terjedő illusztrált Noth-Zeitung-ot írt, mely a kávéházakban nagy derűtséget keltett.

* **Megvan a pénz is, a tolvaj is.** Tegnap már említettük, hogy dr. Berkovits Ferencz kárára Hinczel András szolga egy 2390 frtot tartalmazó levelet lopott el és megszökött. Tegnap a marosvásárhelyi rendőrkapitányi hivatalból távirati értesítés érkezett arról, hogy a tolvajt elfogták és a pénz is nála volt. Mindössze 43 frt néhány krajczárt költött el belőle. Hinczelt a lopott pénzzel utnak indították Nagyváradra.

* **Steiner püspök hazaérkezése.** Steiner Fülöp, székesfejérvári püspök márczius 8-án utazott el Rómából. Utközben meglátogatta a loretoi kegyhelyet, a hol most ünneplik a názárethi ház átvitelének hatszáz éves jubileumát. Lorettóból Anconába utazott a püspök és onnan folytatta utját Székesfejérvár felé.

* **Turolla hangversenye.** Turolla Emma a híres művésznő tegnap délután Nagyváradra érkezett Ammermann V. ur kíséretében. — A vasutól egyenesen a »Fekete Sas«-ba hajtottak és kis pihenő után Ungár Jenőt fogadta a művésznő. Kellemesen érintette a hir, hogy a nagyvárad közönség úgy szólván elkapkodta a hangversenyre kibocsátott jegyeket. A műsoron némi változtatást eszközölt, melyet a közönség tájékoztatása végett itt közlünk:

1. Boito, Mefistofellesből. Áriák, éneki Turolla Emma.
2. a) Bethoven Rondo Capriccio;
b) Liszt Tarantellák Veneria a Nápoliból. Elődj: Ammermann Vilmos.
3. Halevy. Nagy áriák, a Zsidónöből. Éneki: Turolla Emma.
4. Liszt. Magyar Rhapsodiák. Zongorán játsza: Ammermann Vilmos.
5. Ponchielli. Ariák Giorondából. Éneki: Turolla Emma.

* **Kegyeletes találkozó.** 1848. márczius hó 13-án Petőfivel és Kossuth Lajossal élükön a budapesti koronaherceg-utczai Pilvax-féle (jelenleg Sorancz-féle) kávéházban gyűltek össze a magyar nemzeti mozgalmak legjelesebbjei és onnan indultak neki a dicsőséges utnak. A ká-

véháznak akkori vendégei közül a még élők ma mint 1848 óta évenként, az idén is találkozni fognak a nevezetes helyiségben, amely mellesleg megjegyezve. Európának egyik legrégebb kávéháza, mert 1821 óta áll fenn és azóta helyiséget soha sem változtatott.

* **A Rimanóczy gyártelepe veszélyben.** A v. velencei vasuti állomás kiépítése folytán a vadvizek nagy mennyiségben a Rimanóczy gyártelepe felé vannak szorítva. Ehhez járul még az a panaszlott állapot is, hogy a nagy mennyiségű havat szintén arra az oldalra rakták le. A gyártulajdonos tehát helyszíni szemlét kért a hatóságnál, hogy módot találjanak a beállható veszély elhárítására. A szemlét a napokban fogják megtartani.

* **Ezresék a tűzben.** Szkendrovits Pál bács-topolyai szállótulajdonos a napokban eladta hízalt sertéseit és háromezer forintot kapott értök, melyet legezelszerűben úgy vélt elhelyezni, hogy az ágyában levő szalmazsákba rejtette. Megnyugodva új szerkezetű Wertheim-szekrénye betörés-biztosságán, másnap elutazott újabb üzletei után. Neje pedig másnap tüzet akart rakni s hogy a lángok jobban lobogjanak, az ágy szalmazsákjába nyult és egy esonó tüzelővel együtt a háromezer forintot is a kályhába vetette. Mikor Szkenderovits hazajött, első dolga volt az ágy szalmazsákját felkutatni s képzelné rémületét, mikor a szalmazsákot üresen találta.

* **Gyanus uri ember Nagyváradon.** Tegnapelőtt egy német ajku uri ember járta be a helybeli zálogházakat és több értékes briliánt ékszert akart elzalogosítani. A vendéglőkben pedig szintén értékes ékszerekről szóló és a temesvári takarékpénztár által kiállított zálogbárcaikat akart értékesíteni. Figyelmessé tették erre a nagyvárad rendőrséget, azonban mire nyomára akadtak, elzónázott a délutáni alföldi vonattal. Ki tudja, hol lesz hozzá szerencséje a rendőrségnek?

* **Vandalizmus.** Betyár hajlamu urak lehettek azok, akikről egy trieszti távirat a következőket jelent: Fanoban a Paternia templomból ismeretlen tettesek egy 250.000 lira értékű madonnaképet kidobtak az utcára.

* **Mit javasol a tanács a közgyűlésnek?** A városi tanács tegnap délelőtt ülést tartott, melyen nagyrészt közgyűlési tárgyak kerültek elintézés alá. A vízvezetéknek a város tulajdonát képező középületekbe való bevezetésére megtartott ajánlati tárgyalás, illetve árlejtés eredményéről jelentést tesz a közgyűlésnek, s a szerződést a Walsler-féle részvénytársasággal javasolja megkötetni, bár ennek ajánlata nem a legelőnyösebb. A tanácsot ezen javaslat megtételénél azon elv vezérelte, hogy a munkálat nagyságával s az ebből folyó nagy kiadásokkal szemben a helybeli legelőnyösebb ajánlattevők elég anyagi garanciával nem rendelkeznek. — Mindenesetre nem nagy támogatás a helybeli iparra nézve, de meg a fővállalatból folyólag a Walsler-féle részvénytársaság elég epret szedhetett; a helybelieknek is juthatna már valami! A híres 25. §. felett, nem politikai, hanem gyakorlati oldalát tekintve, — mert az egyéves önkéntesek, ha vizsgálatot nem tettek le, szabadságoltatnak, — a napi rendre térést hozza javaslatba. A 8-ik gyógyszerár felállításának kérdése a jogügyi bizottság ismertetett véleményével s számos bizottsági tagnak ide vonatkozó azon indítványával, hogy a gyógyszerár személyes joga törvényben gyökeredző indokok alapján az első folyamodó Szüts Sámuel okleveles gyógyszerésznek leendő adományozása iránt a belügyminiszter kérésék fel, a törvényhatósághoz terjesztetik be. — A főesőtől a házak telkéig lerakandó vízvezetési csövekre engedélyezett kedvezményt, mely szerint a háztulajdonos vagy egyösszegben 30% engedménnyel, ha azt azonnal lefizeti, vagy 10 év alatt kamat nélkül egyenlő részletekben fizetheti le az előállítási árt — a tanács 1895. évi végéig kiterjeszteni javasolja, de csak azon háztulajdonosok részére, a kik egyszersmind házaikba be is vezették a vizet.

* **Politikai afférek.** A Ház utóbbi ülése alatt három politikai affér is keletkezett. A vita hevéből elragadtatva Gajári Ödön állítólag megsértette Hoitsy Pált, Ugron Gábort és Bartha Miklóst. Hoitsy Tisza Kálmánról beszéde végén gúnyosan nyilatkozott, mire Gajári állítólag közbekiáltott: »Ez már szemtelenség!« A folyosón pedig Bartháról nyilatkozott sértőleg és Ugron Gáborról, akit állítólag »az ország leghamisabb emberének« nevezett. A nevezett képviselők barátai hallották e nyilatkozatokat, s el is mondták az érdekelteknek. Mint értesítünk, mind a három képviselő provokálnak fogja Gajarit.

* **Magyar kenyér német szó.** A Baiersdorf és Biach czégnél itt a szomszédban: Belényesen van egy erdőkihasználási telepe, melynek igazgatója megeszi ugyan a jó magyar kenyeret, de nemcsak hogy nem akar tudni magyarul, hanem még az üzleti levelezéseit is németül cselekszi meg. Tegnap kaptunk egy levélborítékot, melyen következők állanak:

Baiersdorf et Biach. Manipulation von Baiersdorf et Biach Section Belényes. Löbl. Weinberg-Amt der k. Freistadt N.-Várad.

Nemcsak a czimezés, de a levél maga is ékes német szövegű volt és a »Weinberg-Amt«-nak elég dolgot adott, míg megtudta, mit akarnak tőle. Annyit talán megtehetne az a magyar földön virágzó vállalat igazgatója, hogy legalább az országban írjon, ha már nem beszél magyarul.

* **A nyugdíjas katonatisztek segélyezése.** A Katonai Lapok legutóbbi száma javaslatot tesz a nyugdíjas katonatisztek segélyezésére. Az a javaslata, hogy míg tetteles szolgálatban van, minden tiszt évi illetékéből vonjanak le egy százalékot. Ezekből a levonásokból olyan tőke származnék, melyből minden nyugdíjas tiszt kaphatna 500 forintnyi egyszeri segélyt. — A katonai szaklap felszólítja összes olvasóit, hogy levelező lapon mondják el véleményüket a javaslatról.

* **Jótevény pénztézet.** A nagyváradai takarékpénztár részvénytársaság 100 frtot a városi árvaháznak, 100 frtot a városi gyermek-kórház alapnak s 50 frtot a városi tisztviselők nyugdíjalap javára adományozott f. hó 10-ikén tartott közgyűléséből s erről tegnap értesítette a város polgármesterét.

* **Megégett háztulajdonosné.** Szörnyű halállal mult ki özv. Puschenreiter Mártonné szül. Pfail Anna 79 éves háztulajdonosné Budapesten Hunyadi-utca 24. szám alatti házában. A lakóknak reggel feltűnt, hogy a különöz öreg asszony lakása a szokás ellenére nagyon csendes. Rosszat sejtve rendőrt hívtak, a ki lakatos segélyével behatolt a lakásba s ott találta az öreg asszonyt az asztalra könyökölve holtan korommal égvé.

* **Hírek a tanácsulésből.** A behozni szándékolt új közvetett adónemeket illetőleg a miniszter által kívánt szabályrendeleteket a városi tanács tegnap a kellő felvilágosításokkal felterjesztette. A millenniumi képre megszavazott 4% községi adó behajtása végett a miniszterileg jóváhagyott közgyűlési határozat a városi adóhivatalnak lett kiadva: egyben megbízott Sal Ferenc kir. tanácsos polgármester miszerint Bihari Sándor festőművész a szerződést kösse meg.

* **Versenyezés.** Bécsből írják, hogy 5—5 különféle foglalkozású egyénből álló társaság versenyt evett és ivott egymással. Csak a vacsora árba s azonfelül még 40 koronába fogadtak. A bekebelezett ételek és italok tekintélyes mennyisége következőképpen alakult a felszámolásnál. Az első csoport: egy mézáros, asztalos, reszelővágó, tímár s lakatos, megevett 4 óra alatt: 40 gulyást, 50 pár virslit, 20 rostélyost, 20 kenyeret s megivott hozzá 120 krigli sört. A második csoport: egy üzletvezető, ügynök, mézáros és kőműves és cipész, megevett ugyanazon idő alatt 70 gulyást, 60 pár virslit, 35 rostélyost, 25 kenyeret s megittak hozzá 135 krigli sört. A fogadást tehát a második

csoport nyerte meg. Érdekes, hogy e hatalmas evési műtét után mindnyájan nagyon jól érezték magukat s még érdekesebb, hogy a nyereség kifizetése után még kedvük volt kirándulni Ottakringbe, a hol a nyereség díját is, de most már közösen, lejáraták a garatjukon. Főmatador a cipészsegéd volt, a ki egymaga megfelelt 32 krigli sörnek, 16 gulyásnak, 12 pár virstlinek és 8 rostélyosnak. Egészségére váljék!

* **Bérkocsi-szemle.** Ifj. Rimler Károly rendőrkapitány az idén is szemlét tart az egyfogatú bérkocsik felett, amennyiben nap mint nap nemcsak a megszokott gorombáskodások, hanem a lovak és járművek bosszantó rosszsága miatt is érkezik panasz a hatósághoz. A szemle határideje május 10-re van kitűzve, azonban már előre hirdetésmény útján lesznek figyelmeztetve a bérkocsisok, hogy a szemléig pótolják a hiányokat, mert különben ki lesznek tiltva a forgalomból. Első osztályu helyet csak az a bérkocsi-tulajdonos fog kapni, aki kifogástalan fogatot fog elővezetni.

* **Ég és föld között.** Borzalmas jelenetek voltak tanúi Pozsonyban a Lőrinczkapu-utczai járó-kelők. Waretska József napszamos egy kétemeletes ház tetejére ment fel, hogy a havat eltakarítsa. Szokás szerint derekára volt csatolva a mentőkötél s nem is esett volna baja, ha nem a tető szélén, hanem csucsán kezdte volna munkáját. A felsőbb hótömeg így megindult s elütötte Waretskát, aki lebukva a tetőről, néhány perczig a levegőben lógott, a járókelők izgalmas rémületére. Hirtelen elszakadt a kötél s a szerencsétlen munkás lezuhant a gyalogjáróra. Erős belső sérüléseket és zuzódásokat szenvedett.

* **Szegény ember baja.** Pecze-Szöllősről írja tudósítónk, hogy Veres Péter községi csősz vigyázatlanságból balmarkát átlította. Többszöri hívásra végre előkerült a helybeli orvos, a sebre ideiglenes kötést alkalmazott. A sérült embert bevitték Nagyváradra a megyei közkórházba, oda megérkezett délelőtt feltizenegy órakor és — mint állítják, — csak délután három órakor kötötték be a sebet. A szerencsétlenség történt reggel hét órakor; hogy mit szenvedett a szegény ember délután három óráig, azt el lehet képzelni.

* **Hát még mi?** Berlinből írják: Virchov, a nagyhirű tudós a berlini orvos-egyesületben megemlékezett arról az eddig ismeretlen járványos betegségről, amely Németországban nemrég föllépett. Virchov szerint a betegség nem más, mint a szarvasmarhák szájsz. és körömfájása, amely most átragadt az emberekre. Ez okból figyelmeztet mindenkit, hogy óvakodjék a nyers tej élvezetétől, mint amely nagyon terjeszti ezt az új betegséget.

* **Bedőlt ház.** Tegnap virradóra éjjel Darvasi Károly cipészmeister kistemplomutczai háza bedőlt. Bojtár János napszamos családja rémülten menekült ki az utcára a baj láttára és szerencsére egyik sem sérült meg. A rendőség elrendelte a kiköltözést az egészépületből, annyival inkább, mert oly rozzant, hogy a többi lakrészek bedőlésétől is lehet tartani. E mellett tűzveszélyes is az épület, mert a napokban kigyuladt a kéménybe vezetett egyik gerenda.

* **Szakácsnők memoránduma.** Bécs, amely már annyi veszély állt ki, egy újabb veszedelemnek néz elébe. A szakácsnők sztrájkolni készülnek, ha csak kívánságaikat nem teljesítik. E kívánságokat egy memorandumba foglalták össze, a melynek főpontjai a következők: 1. A tanult szakácsnők tiltakoznak az ellen, hogy ezt a czímet a mindenes leányok is megkaphassák; 2. a bécsi eselédközevitők csakis tanult szakácsnőket ajánljanak szakácsnőkül; 3. a szakácsnőket három osztályba kell sorolni: urasági-, vendéglői- és polgári-szakácsnőkre; 4. az utóbbi kategóriába tartozó szakácsnők havi bére legkevesebb 12 frt legyen; 5. a tanult szakácsnők alakítsanak egy egyletet. Még megérjük, hogy

Nagyváradon is mutatkozni fognak a haladás emelelei és a memorandumba pótlólag még azt is felveszik, hogy a kapukules csakis a konyhaművésznők kezei közt lehet.

* **A mezőrendőrségről és mezőgazdaságról** szóló 1894: XII. tezik végrehajtása tárgyában Biharvármegye számára szükséges szabályrendelet megalkotása végett, az utóbbi megyegyűlésen kiküldött bizottság tegnap délelőtt Tisza István elnöklete alatt gyűlést tartott, melyen a szabályrendelet nagyobb részét megállapította; egy-egy részének kidolgozására pedig a megyei főügyészt, illetőleg a megyei gazdasági egyletet kérte föl.

* **Meghalt a felesége koporsójában.** Vácra írják: Fabó András Bottyánból Vácra ment, hogy meghalt felesége számára koporsót vegyen. Mikor szomorú kötelességét elvégezte, betért egy pálinkás boltba s ott bujában annyi pálinkát talált bevenni, hogy rosszul lett. A koporsót feltette a kocsi s maga belefeküdt s úgy indult hazafelé a kocsisával. Mire haza értek, Fabó András a koporsóban meghalt.

* **Kinevezés.** A király dr. Székely Miklóst a nagyvárad kir. ítélőtáblához berendelt bírósági jegyzőt, Rózsahegyre albiróvá nevezte ki.

* **Árlejtés a László-malom bolthelyiségére.** A »Sas« szálloda alatt levő »László« malom által bérbe birt bolthelyiségre nézve a malom igazgatóságának lemondása s beérkezett ajánlatok folytán a tanács árverést fog kiírni a bolthelyiség további értékesítése végett.

* **Motozás konyak miatt.** Tegnap délután a Martell-konyakgyár képviselője panaszt tett a hatóságnál, hogy az ő vignettájuk alatt több nagyváradai üzletben hamisított árukat hoznak forgalomba. A rendőség ezen feljelentés alapján több helyen motozást tartott és egy pár üzletben talált is néhány ilyen panaszolt italt.

* **Hulla szállítás.** Dul Mihály öngyilkos szakaszvezető hulláját Hegyköz-Pályiba szállítják; az engedélyt tegnap adta ki a város polgármestere.

* **A kis fizetésű tisztviselők mozgalma.** Megemlékeztünk már arról az országos mozgalomról, melyet a zalamegyei kis fizetésű tisztviselők indítottak sorsuk javítása czéljából. A biharmegyeiek tegnap választották meg képviselőjüket Ujházy Antal kiadóhivatali főnök személyében, aki az országos gyűlésen lesz hivatva közreműködni a hozandó határozatok előkészítésében. A kongresszust Budapesten fogják megtartani a kiküldöttek.

* **A hóhér kötele.** Ismeretes a köznépek a hóhér köteléről való hiedelme; azt hiszik, hogy az szerencsét hoz és épen azért drága pénzen veszik meg akasztások után a hóhér kötelét. Bali Mihály az új hóhér, szintén szép pénzre tett szert most Szatmáron, Francz Pál rablógyilkos kivégeztetése után. A pórnép valósággal megrohanta a hóhért és a legényeit s nemcsak a kötéltől, hanem az akasztófától is drága pénzen vásárolt kis darabokat. Érdekes, hogy mikor a ruhát levették a holttestről, skapulárét találtak rajta Mária-képpel. A kivégzett Francz Pál egy napig feküdt a törvényszék halottasházában, azután minden szertartás nélkül ásták el a temetőben.

* **Hagymáz-járvány Kneipp gyógytelepén.** Kneipp piébános wöriszhofeni gyermekgyógytelepén kiütött a hagymázjárvány. Valoszinű, hogy emiatt a gyógytelepet, hatóságilag be fogják szüntetni. Egyik müncheni orvostudományi szaklap szerint mult évi decemberben harmincz gyermek, folyó évi januárban pedig husz gyermek betegedett meg hagymázban.

* **Házi tolvaj.** Megyesi István nagyváradai jó nevű iparost, tanulója Szappanos Lajos — mint azt tegnapi számunkban közöltük — méglopta. Gazdája feljelentése után Lőrinczy rendőrbiztos azonnal vallatóra fogta, de csakis hosszas faggatás után vallotta be, hogy a lopást ő követte el, s az ellopott ékszereket,

melyeket időközönként esent el a szobában lévő szekrényből, részint zálogba tette, részint eladta. Azt mondja, azért lopott, mert mulatni akart. Atkisérték az ügyészséghez, ahol keserves lesz a mulatság.

* **Elmaradt összejövétel.** A nagyváradi pénzérek nyugdíj-alapot gyűjtő társasága, a tegnapi elmaradt rendezési összejövételt ma délután 3 órakor tartják meg a Harsányi-féle vendéglőben.

* **Apró hírek.** Londonban egy Taylor nevű ember meggyilkolta feleségét és hat gyermekét, s azután öngyilkossá lett. — Varsóban a vonaton egy utasnak felrobbant az étherrel töltött léggömbje. Három ember megégett, 17 pedig súlyos égési sebeket szenvedett. — Pont-St-Vincenben az erődítési francia munkások a vállalkozót agyon verték, s az olasz munkásokat a városból kiűzték. — Mailbachban, Angliában az olombánya egyik tárnaja beomlott. Hét ember odaveszett. — Halfeyben, Kentucky-államban egy néger halálos ágyán bevallotta, hogy öt gyilkosságot követett el s két ártatlan embert akasztottak fel helyette. A szörnyeteg ruhájában egy női holttest elszáradt kezét találták meg, amelyet amulettnek tartott magánál. — Donaveezen az alpesi bányász részvénytársaság vasgyárában tűz ütött ki. A gépház és az irodahelyiségek leégtek. — Balatonfüreden Szabó Sándor földbirtokos anyja házában lőtte magát. Tettének oka ismeretlen. — Csongrádon M. Gyergyádes Pál odaváló gazdaember gyufaoldattal megmérgezte magát. Tettét zilált anyagi viszonyai miatt követte el. — Aradon Török Mari koldusleányt Ávrám György oláh legény egy megütéses késsel úgy összeszurkálta, hogy meghalt. A legény szerelmeféltésből követte el tettét. — Doba község határában Csiszár Mihály jómódú földmivest megfagyva találták. — N.-Vita községben ifju Kovács József odaváló lakost két társa horozás közben félholtra verte. A verekedő legényeket letartóztatták. — Szegeden Kis István nap-számos lakásán felakasztotta magát. Tettét ittas állapotban követte el. — István községben Kiss A. István földmives lakásán fölakasztotta magát. — Nyir-Bátorban Demeter Gedeonét egy veszett eb megmarta. — Pircs községben Relik Mihály-nét, Labbanz Idát és Vadon Évát szintén megmarta egy veszett eb. A súlyosan megsérült nőket a Pasteur-intézetbe szállították. — Hirtelen halál. Nagy Gáborné, szatmári szülész az utcán hirtelen rosszul lett, összeesett meghalt. Halálát szívizélhűdés okozta. — Összeszedta a mozdony Szatmáron Tolmács József 35 éves vasúti munkást, ki árak kirakásával volt elfoglalva. A szerencsétlenül járt embert 5 árva sírta. — Agyonnyomta a hó. Bogdán János baresi parasztagadát, mialatt a fasszimbén fűrészelt, a súlyos hóréteg alatt beszakadt rozoga tető agyonnyomta. — Megölte a széngáz. Boskovitz Vicza, baáni lakos, jól befűtött kis vaskályhájába s aztán lefeküdt. Nem is ébredt fel többé, mert a széngáz reggelre megfőtt. — Gyilkosság a koresmában. Bács-Bodrogszék Mosorin községében Popovics Gyóka földesgazda évekig tartó harag után kibékült a koresmában ellenfelével, Petriu Gyókéval. A kibékülést összeszólalkozás követte s Popovics egy konyhakéssel Petriut szíven szúrta. Petriu meghalt, Popovicsot a csendőrség elfogta s átadta a titeli büntető bíróságnak.

Vidéki levelezés.

Székelyhíd, márczius 11.

Tekintetes szerkesztő ur!

A székelyhídi kaszinó f. hó 9-én a »Füüdő-társulat vendéglőjé«-ben saját könyvtára javára felolvasás, zene- és táncszal egybekötött theatestélyt tartott.

A műsor Fényes Endre kir. járásbíró ur által — a töle megszokott gazdag szellemben írt és dr. Hajós Emil ügyvéd ur által felolvasott »Hajdan és most« karczolatall vette kezdetét, mely állandóan vig hangulatban tartotta a társaságot.

Kiválóan élvezetes volt a Hajós Elza k. a. által énekelt »Renard Vicomte belépője« ifj. Bokor »A kis alamuszi« operettejéből, zongorán kísérve dr. Hajós Emilné urnó által. Az iskolázott, szép hanganyag és szabatos előadás a fiatal, kis művésznőnek dicséretére válik. A

szünni nem akaró tetszésnek engedve még egy szép darabot énekelt.

A program következő számát Horváth Málka k. a. szavallata töltötte ki, Hellainak »Bakfisch álmok« cz. vig monológját adván elő kitűnő hangsúlyozással és színezéssel; — megérdemelt tapsokban részesült.

Harmadszor következett »Rondo Russe« Berliottól: hegedűn előadta ifj. Szilágyi Imre ur, zongorán kísérte Brem Elza k. a. Az ifju Szilágyi valóban művésziileg fejtette meg feladatát. Nem kevesebb az érdeme Brem Elza k. a.-nak, ki az ő finom zeneérzékével és gyakorlottságával koncertjeinknek mindig egyik kimagasló alakja szokott lenni. Végül még Brem Elza k. a. »Nuit de printemps« Liszt F. zongoradarabját játszotta el a legnagyobb művészi precizitással. S hogy a meg-megújuló tapsvihart elhallgattassa még népdalokat kellett játszania a művésznőnek, melylyel mindvégig gyönyörködtette a közönséget.

Program után Fekesházy járásbíró ur meleg szavakban köszönte meg a szép számmal összegyűlt közönségnek a kaszinó ügye iránt tanusított szíves pártolását.

Ezután tánc következett, melynek csak a hajnali órák vetettek véget.

r. l.

Belényes, márczius 11.

Tisztelettel van szerencsém tudatni, hogy a f. hó 10-én tartott ipariskolai bizottság ülésében a következő tárgyak kerültek megbeszélés és határozat alá:

Jelen voltak: Nerpsz Dezső elnök, Szerle László, Kovács József, Szentjóbó Kálmán bizottsági tagok és Fekete Demeter biz. jegyző.

1. Medve Eduárd és Barthos György elhalt biz. tagok helyett a városi képviselő-testület Szerle László városi törvénybíró és Jancsik Géza pintér iparost választotta biz. tagokká. — A gyűlés örömmel veszi tudomásul.

2. Grószberg József rabbi az igazgató ismételt átiratára sem tanítja a vallást. — Az ügy további eljárás végett a járási főszolgabíróhoz, mint végrehajtó iparhatóságához tételik át.

3. A vallás és közoktatásügyi magyar kir. miniszter a belényesi ipariskola részére 500 frt segélyt engedélyezett. — Örvedetes tudomásul szolgál.

4. A tanfelügyelői leirat értelmében segélyben részesítendő a szakszerű felügyelet nélkül működő kereskedő tanonc-iskola is, jóllehet az 1894—95. költségvetésben csak a kereskedő tanonc-iskolának az iparostanonc-iskolával leendő egyesítése feltétele alatt irányoztatott elő bizonyos összeg. A bizottság a kereskedő tanonc-iskolát zugiskolának tekinti, s mint ilyen semmiféle segélyben nem részesítheti, annál kevésbé, mert a kereskedő tanonc-iskolának kért összeget a miniszter úgy sem adta meg.

5. A bizottság felkéri a főszolgabírói hivatalt, hogy az igazolatlan mulasztókkal szemben az eddigieknél erélyesebb intézkedéseket tegyen folyamatba, már a tanítás eredményének biztosítása szempontjából is.

r. l.

Irodalom.

„Független Ujság“

— A válság. —

— Műveljük, tanítsuk a népet. —

Az egész ország válsággal küzd. Nap-nap után más vidéken üti fel a fejét az inség, különösen a földmives és kisiparos osztályt sújtják nehéz megélhetési viszonyaink. Politikai törekvéseink egyik legfontosabb feladatát most, ezeknek az osztályoknak a helyzetén való segítés kell hogy képezze, érvényre kell juttatni Magyarországon a kisemberek politikáját. Ezt célozza egy rövid idő alatt sok ezer példányban elterjedt népies lap, a »Független Ujság«, melyet Baross Károly a »Hazánk« felelős szerkesztője ad ki. Politikai függetlenség, élénk érzék a gazda- és kisiparos osztályok érdekei iránt jellemzik a »Független Ujság«-ot, mely politikai, gazdasági, ipari, szépirodalmi

czikkei; gazdag illusztrációival kielégíti a nép igényeit, fejleszti politikai és gazdasági érettségét, nemesíti ízlését. Fő érdeme pedig olcsósága. A minden vasárnap gazdag tartalommal megjelenő »Független Ujság« előfizetési ára egy évre 2 frt, félévre 1 frt. Mai számunkhoz mellékeljük prospectusát, amit ajánlunk olvasóink figyelmébe.

T Á V I R A T O K.

Uj apát.

Budapest, márcz. 12. (Saját tudósítónk táv.) Stieber Vincze budapest-terézvárosi plébános a Szt. Jakabról nevezett heremi címzetes apátta lett kinevezve.

A nyitrai választás.

Budapest, márcz. 12. (Saját tudósítónk táv.) Nyitrán a képviselő választás f. hó 20-ára lett kitűzve. A választók összes száma 2290. A kormánypart eddig mindössze 6—7 száz szavazatra számíthat. De nincs az erőszakoskodásnak, vesztegetésnek, megfélemlítésnek, gyanúsításnak az a neme, melyet a hivatalos apparátus igénybe ne venne a végett, hogy a választást a kormány jelöltjének biztosítsa. Holnap valószínűleg interpelláció tárgyává lesz a nyitrai »praeparálás.«

Vasuti szerencsétlenség.

Budapest, márcz. 12. (Saját tudósítónk táv.) Ma reggel a keleti pályaudvarban a grazi személyvonat a mozdonyvezető vigyázatlansága következtében oly erővel robogott be az állomásra, hogy azon végig futva neki ment a sin végén lévő »vas-biká«-nak, mely nagy erővel vetette vissza az egész vonatot, úgy hogy a kiszállni készülő utasok legnagyobb része ütődéseket, zuzódásokat szenvedett. Legsúlyosabban sérült meg az állán Székely Zsigmond budapesti kereskedő, könnyebben Baranyay Istvánné és Kuntelek Antalné.

Szocialista iratok a kaszárnyában.

Budapest, márcz. 12. (Saját tudósítónk táv.) A lapok mai híré, mely szerint az új épületben a katonák között szocialista iratokat szórtak volna szét, a helybeli térparancsnokság ma a déli órákban megzafolta.

A szegedi árviz évfordulója.

Budapest, márcz. 12. (Saját tudósítónk táv.) Ma éjjel egy és két óra között a Szegedet elpusztító árviz emlékére Szeged városának minden templomában megszólaltak a harangok. Ma reggel pedig az összes templomokban isteni tiszteletek tartattak. A helyvárosi templomban a városi előjáróság testületileg vett részt az ünnepélyes szent-misén.

Tanfériak és a katonaság.

Budapest, márcz. 12. (Saját tudósítónk táv.) A hadügyminiszterium értesítette a vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumot, hogy minden tanítással foglalkozó tartalékos fölmenti a gyakorlatok alól — a tanév egész tartamára — ha alkalmazását a tanügynél okmányilag igazolja.

Steiner püspök hazaérkezése.

Budapest, márcz. 12. (Saját tudósítónk távirata.) Steiner püspök tegnap megérkezett és a központi papnevelő intézetbe szállott. Több hírlapíró kért tőle fölvilágosítást római útja és egyházpolitikai nézetei felől; de természetesen kitérőleg válaszolt.

A szocialista pör.

Budapest, márcz. 12. (Saját tudósítónk táv.) A hódmezővásárhelyi szocialista pör még mindig húzódik. Ma Dobák ügyész tárgyalás előtt két fenyegető levelet mutat be, melyeket ő és Póka rendőrkapitány kaptak Budapestről.

A tárgyaláson Szántó-Kovácsra még eddig legterhelőbben vallott Varga Dezső tanuló, ki szemébe mondja Kovácsnak, hogy nagy tömeg előtt a szabadság és egyenlőség kivívását proklamálta még vér árán is.

Közgazdaság.

Biharmegye szőlőbirtokosai figyelmébe.

A diószegi vinczellérképezde igazgatósága a f. évben kiosztásra kerülő gyökeres és sima amerikai alany szőlővesszőről szóló kimutatást beküldte az alispánhoz.

Ezen kimutatás szerint kiosztásra kerül:

Ezen vesszők mennyiségére első sorban a vármegye területén fekvő községi közhasznú amerikai szőlőtelepek tarthatnak igényt, s a mennyiben ezek szükségleteinek kielégítése után akár gyökeres, akár sima vessző még fent maradna, arra oly megyebeli szőlőbirtokosok tarthatnak igényt, kiknek anyagi helyzetük nem engedi meg, hogy a szőlők betelepítésére szükséges amerikai alanyvesszőt beszerezhessék.	
I. rendű ojtásra alkalmas gyökeres vessző	14000 drb.
II. rendű, ojtásra nem alkalmas gyökeres vessző	33000 »
I. rendű, ojtásra alkalmas sima vessző	22000 »
II. rendű ojtásra nem alkalmas sima vessző	94000 »
Összesen	163000 drb.

A szőlővessző teljesen díjtalanul fog kiosztatni s a megrendelők csakis a csomagolási és szállítási díjat tartoznak megfizetni.

Azon szőlőbirtokosok a kik saját szükségleteikre óhajtanak vesszőt kapni, vagyontalanságukat főszolgabírói vagy községi bizonyítvánnyal tartoznak igazolni.

A megrendelések pedig egyenest a diószegi vinczellér iskola igazgatóságához intézendők.

Nagyváradí hetivásár.

— Március 12. —

Vásári árjegyzék a nagyváradí piacon 1895. március 12-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza 6.10—5.80 Kétszeres buza 5.40—5.20. Rozs 5.40—5.20. Árpa 6.30—6.20. Zab 6—5.70—. Tengeri 6.50—6.20. Borsó 14.—. Lencse 16.—. Bab 8.50. Köleskása 12.50. Burgonya 3.—. Lángliszt 12.—. Zsemlyeliszt 11.—.

Fehérkenyér liszt 10. Barnakenyér liszt 8.50 Széna fuvarral 5.30. Szalma fuvarral 2.—. Szalonna 49.—. 6 kiló zsúpp-szalma 08 kr. 150 dkgrm alom-szalma 04 kr. 1 köbméter tűzifa bikk 3.10, tölgy 2.90, eser 3.35. 100 kiló marhahus 52.—. Öntött gyertya 54.—. Lámpaolaj 50.—. Egy liter bor ó 50, új 40. Pálinka 24, szilvapálinka 85, szesz 94. Egy métermázsa kősó 10.80, nyers fagygyu 26.—, olvasztott fagygyu 36.—, szappan 22.—, birka gyapju —, magyar gyapju —. Egy hektoliter ó-bor 40.—, új-bor 30.—, mész —.95, kemény faszén 2.20, puha faszén —, kendermag 9.30, köles 6.—, reepeze —, dió 14.—, mogvoró —, aszu szilva 14.—. Egy kilogramm savanyu káposzta 15, szalonna 58, sertéshus 52, juh-hus 36, veres hagyma 14, fog-hagyma 45, bors 1.60, paprika 1.20 barna kenyér 9. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. Bükköny 7.30.

Forgalmi kimutatás 1895. évi márcz. hó 12-én: Tiszta buza körülbelül 500 hltr, kétszeres buza 200 hltr, rozs 400 hltr, árpa 100 hltr, zab 100 hltr, tengeri 700 hltr, burgonya 1500 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 160 darab, félhizott 300, sovány 400, süldő 500, malacz 600, hizott marha 0, jármás ökör 200, fejős tehén 180, borju 130, bivaly 6, juh 130, ló 351.

Marha-ártáblázat 1895. évi márczius hó 12-ről: Egy pár első rendű jármás ökör 300.—, 1 pár 2-od rendű jármás ökör 250, 1 pár harmad rendű jármás ökör 130, 1 pár fejős tehén 136, 1 drb vágó ökör 250 kgr. 88, 1 drb vágó tehén 150 kgr. 65, 1 drb veres borju 6.50, 1 drb fél éves borju 24.—, 1 drb egy éves borju 28, 1 drb két éves borju 40, 1 drb hizott sertés 60, 1 pár fél éves sertés 15.—, 1 pár egy éves sertés 27, 1 pár két éves sertés 40, 1 drb jó igás ló 55, 1 pár ökrébőr 18.—, 1 pár tehénbőr 13, 1 pár borjubőr 5.—, 1 pár ló bőr 9.—, 1 pár juh bőr —.—.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. márcz. 11.

I. Készáru üzlet. Az enyhébb időjárás beálltával a hangulat nyugodtabb lett és az árak készbuzában 2½—5 krral olcsóbbodtak. A hajózás megkezdése ugyan

még 10—14 nap előtt nem igen lehetséges, a tény azonban, hogy a fagyos időnek vége szakadt és ezáltal a hozatal hajókkal nemsokára megkezdődik, azt eredményezte, hogy az eddigi szilárd hangulat gyengült. Elkelt 30.000 q hazai buza.

Rozs irányzata változatlan, 5.55 frt közt jegyez.

Árpa irányzata nyugodt, üzletelen.

Tengeri irányzata szilárd. Készáru hiányában az árak folyton emelkednek és Kőbányán 6.60 forintig jegyeznek.

Zab irányzata szilárd. Eladott: 100 q. 6.60 frt, 100 q. 6.50 frt, 200 q. 6.42½ frt, 150 q. 6 frt 40 kr. készpénzfizetés ellen.

II. Határidő üzlet. A hőmérő tegnap még —8 fokot jelzett ma pedig tavaszi. enyhe időjárás köszöntött be, mi az eddigi emelkedő árakban visszaesést hozott létre. Buza 4—5 krral, rozs 2—3 krral, zab 4 krral. káposztarepeze 10—15 krral csökkentek.

Előfordult kötések: buza tavaszra 6.67—6.74 frt, buza őszre 6.69—6.77 frt, rozs tavaszra 5.54—5.58 frt, tengeri máj.—jun. 6.25—6.27 frt, zab tavaszra 6.19—6.24 forint, káposzta-repeze augusztus—szeptemberre 10.70—10.80 forint.

Sertés-üzlet.

Kőbánya, márcz. 11. Készlet: 119.031 drb. Urasági öreg kövér I. rendű: 46—47 kr.; közép: 46—47 kr.; süldő kövér: 48—49½ kr.; sovány: 46—47 kr.; Román: —.—; Szerb kövér 45—46 kr.; könnyű 44—45 kr. A hizott sertés üzlet irányzata: változatlan.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén: 1895. márcz. 14-én.

Magyar aranyjárdék 4%	124.15
Magyar koronajárdék	99.10
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	127.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2½%	104.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	125.25
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	98.25
Italmérési jog megváltási kötvény	101.25
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.25
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	162.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	153.—
Osztrák járadék papírban	101.25
Osztrák járadék ezüstben	101.25
Osztrák járadék aranyban	125.—
Osztrák korona járadék	101.25
1860. osztr. államsorsjegyek	156.50
Osztrák-magyar bankrészvény	1075.—
Magyar hitelbank részvény	462.—
Osztrák hitelintézet részvény	393.75
Osztrák-magyar államvasuti részvény	402.25
20 frankos arany (Napoleon d'or)	979.—
Német birodalmi márka	60.40
London vista	123.45
Paris vista	48.90
20 márkás arany	12.08

Mindennemű
sajtók.

Bőjtű időnyre ajánljuk du-
san felszerelt raktárunkat
pácolt és konzervált hal-
neműekből u. m. francia,
olasz, sardínia, tengeri
rak, thonhal, pisztráng,
kelettengeri, tekeres,
shotlandi hering, ajóka,
ajóka-tekeres, brémai
bricken, orsovai és elbai
caviar, angolna stb. stb.

Lenmagolaj
hidegen ütött.

Azlatott
Stockfisch
(tőkehal)
teljes szerinti mennyi-
ségben.

Kádár és Kiss

fűszer-, bor-, csemege- és ásványvíz-üzlete,
a „Vereskereszt”-hez, NAGYVÁRADON.

Fő-üzlet: Bémer-tér.

Fiók-üzlet: Kishídfő.

Hidegen
ütött emiálód
Lenmagolaj
teljes szerinti mennyi-
ségben.

Olasz carfiol.
Máltai burgonya.

Különféle sajtók, u. m.:
ementáli, grói, eidami,
rochfort, fr. cammenbert,
Imperial, La trapp, gor-
gonsola, strachino, ha-
genbergi, Hmburgi, roma-
doar, liptai s kárpáti túró
stb. stb.

TŐKEHAL
ázlatott.